

פרשת משפטים

שנת תרע"ז

עמ"ס-ס

3

התנערי מעפר קומי לבשי בגדי תפארתך עמי. נראה כי ענין הלבוש הוא אמצעי בין נושאים מתחלפים. כענין הנשמה שהיא רוחנית, כבואה לעולם הזה שהוא היפוך לה לגמרי, צריכה להתלבש בגוף המסודר ברמ"ח אברים ושס"ה גידים שהם משל לאברים וגידים של הנפש, וכל צורת הגוף היא רמזים לעיונים וגבוהים מעל גבוהים כידוע ליודעים, ע"כ הלבוש הזה דהיינו הגוף הוא אמצעי בין הנשמה לעולם הזה, וכן הנשמה בצאתה מהגוף, בעלותה לראות את פני ה', צריכה ללבוש שיהי אמצעי בינה לבין קונו, והלבוש הזה נארג מתורה ומצוות, והוא חלוקא דרבנן וטלית נאה, חלוקא דרבנן מתורה, וטלית ממצוות, וכן נמי להיפוך, כשהיא צריכה כיבוס ומירוק בגיהנם, לרגלי הריחוק שבין הנשמה שהיא מרום המעלה לבין הגיהנם שהוא פסולת הבריאה מטה מטה, אי אפשר שתצמד שמה אלא ע"י לבוש, והם הנקראים בגדים צואים רח"ל [וזולת רשעי אומה"ע כנבוכדנצר וחבריו, שמשורש נחש מוצאים וממקום הטנופת באו ולמקום הטנופת ילכו, הם אינן צריכין ללבוש, ועליהם ועל כיוצא בהם אמרו ז"ל שהרשעים בגיהנם נידונין ערומים]. ובוה יובן הלשון פבגדו בה, לפי"מ דאיתא בזה"ק דמפרש כל הפרשה על הנשמה, וזה נמי הענין בשבת, שלרגלי גודל הריחוק של ימי החול משבת קודש צריך ללבוש שיהי לאמצעי כאופן הנ"ל, וזה שאנו אומרים התנערי מעפר קומי, שבשביל שאתה קם מעפר שהיא מדיוטא תחתונה, לבשי בגדי תפארתך עמי, היינו שאתה צריך ללבוש בכדי שהנפש תוכל להתדבק בשורשה, וידוע דמחשבה דיבור ומעשה הם נקראים לבושי הנפש, והמחשבה היא רעותא דליבא שיש לכל איש ישראל בהכנסת שבת בצירוף הדיבור בשירות ותשבחות בקבלת שבת, ומעשה הוא סילוק המלאכה ושיהי כאילו כל מלאכתך עשוי, בזה הנפש זוכה להתדבק בשורשה, ולהשיג נשמה יתירה, ועלמין דכסיפין, היפוך מ"ש ואם שלש אלה לא יעשה לה, ויצאה חנם אין כסף, אלא כמ"ש (רות ג') ורחצת וסכת ושמת שמלותיך ואמרו ז"ל (ירושלמי פאה פ"ח ה"ו) אלו בגדי שבת:

והנה בטעם יציאת עבד עברי כשש הגיד כ"ק אבי אדמו"ר וצללה"ה משום דבשביעית מאירה בו הנקודה הפנימית והוא מתאחד עם כלל ישראל, ושוב כמו שלא שייך שעבוד באדם אחד קצתו על קצתו כן נמי לא שייך שעבוד על אחיו שהוא כגופו, וע"כ הזכיר בטעם שילוח עבדים לשון אחוה (דברים ט"ו) כי ימכר לך אחיך העברי, וכן בירמי' (ל"ד) לבלתי עבוד בם ביהודי אחיהו איש, וע"כ נמכר לנכרי שאין שייך לומר שנעשה כאחד עם הנכרי, ע"כ אינו יוצא בשש, ודפח"ה, ויש לבאר דבריו עפ"י דרכנו הנ"ל, דבאמת כל ישראל הם כאיש אחד אלא שבחיזוניותם הגופין מחולקין, וזה שהי לו מירוק שש שנים כמספר הקצוות שהיא החיזוניות הסובבת את הנקודה, שוב נתגלה הנקודה הפנימית שבו, היינו שנמשך אחר הפנימיות, ומזה בא להתאחד בכלל ישראל ולקיים ואהבת לרעך כמוך, וכמים פנים אל פנים כ"י מתעוררת בזולתו אהבה אליו, ועי"ז ממילא נסתלק שעבוד רבו ממנו שהרי נעשה עם רבו כאיש אחד וכנ"ל:

ולפי האמור מובנים דברי הוזה"ק שהא דובשביעית יצא לחפשי חנם, שביעית זו ענין אחד לה עם שנת השמיטה:

ויש לומר דזה נמי הוא ענין שבת שאחר ששת ימי המעשה, שהוא מירוק החיזוניות נתגלה הפנימיות, ועי"כ נעשים כל ישראל כאיש אחד, וזה שאמרו בזה"ק דרשב"ת היא רזא דאחד, וכאשר נסתלקה החיזוניות נתגלה הפנימיות ואז מתאחדין ישראל ומתקשרים בשורשם, וזהו רבו יתיר יסגא לעילא מן דרגי' ויסב בת זוגי' הוות פרישא, היינו הפרישות של ששת ימי המעשה שעי"ז נתמרקה החיזוניות והפנימיות עולה ומתקשר למעלה למעלה:

ובשביעית יצא לחפשי חנם. בזה"ק (ח"ג ק"ח) בגין כך ושבתה הארץ [הנאמר בשמיטה] בההוא ניחא דארעא אצטריכו עבדין ניחא ובג"כ ובשביעית יצא לחפשי חנם, עכ"ל, ומשמע דהאי ובשביעית אף דלאו שביעית דשנות עולם אלא שביעית דיד' הוא, מ"מ ענין אחד לזה עם שביעית דשנות עולם דהיינו שמיטה, ונראה לפרש דהנה אמרו ז"ל (ירושלמי גדרים פ"ט ה"ד) ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה, והטעם איתא בספ"ק דבפנימיות כל ישראל הם כאיש אחד ממש אלא שבחיזוניות הגופים מחולקים, וע"כ כל כמה שהאדם נמשך אחר החיזוניות, כן באותה מדה נתרחק ונפרד מאת רעהו, ולהיפוך כשהאדם נמשך אחר הפנימיות שבו באותה מדה הוא מתאחד בכלל ישראל והוא אהב ישראל באמת ושמח בשמחתם, וחי' בכל צרתם לו, צר הן בכלל והן בפרט, וע"כ ואהבת לרעך כמוך הוא כלל נמשך אחר הפנימיות שזוהי מטרת התורה כולה, ואפשר דהיינו הך דבש"ס גיטין (נ"ט:) דכל התורה כולה מפני דרכי שלום היא.

והפירוש להיות נמשך אחר הפנימיות ואז שלום על ישראל, כי נעשו כולם כאיש אחד חברים, ונראה שזה נמי בכלל טעמי מצות השמיטה שלא יעבוד את האדמה כבעה"ב ושלא יתנהג בפירות שביעית כדרך בעה"ב אלא יהי מופקר לכל, באשר כל חיי האדם סולוי ביבול הארץ, וכשכל אחד מחזיק שדהו לעצמו כבעה"ב זה עצמו מפרידו מזולתו, ע"כ באה המצוה לסלק שם בעלים מיבול הארץ, ולהיות כל ישראל מתאחדים כאיש אחד חברים נמשכין אחר הפנימיות, ויש לומר שטעם זה החמירה תורה מאד במצות השמיטה וחיבה גלות עלי, אף שאין בה כריתות ומיתת ב"ד אלא לאו בעלמא, אלא מחמת שהיא עיקר וכלל גדול בתורה שזוהי מטרת כל התורה כולה, והנה בטעם שמיטת כספים הגיד כ"ק אבי אדמו"ר וצללה"ה כי עבד לזה לאיש מלוה, ובשביעית נעשו כל ישראל כאיש אחד, וע"כ כמו שבאיש אחד לא שייך לומר שקצתו הוא עבד לקצתו, כן הוא בשביעית כל הכלל כולו, וע"כ משמט כספים, עכ"ד, ולפי דרכנו הנ"ל הוא מתאים למצות שמיטת הארץ:

שם תרפיב ע"פ - 10-10-77

בירושלמי (שקלים פ"א סוף ה"ג) חד אמר
 כו' דעבר בימא יתן וחרנא אמר
 כל דעבר על פיקודיא יתן, ובתוס' (מנחות
 כ"א: ד"ה כל) דלקרבנות כל דעבר בימא,
 ולאדנים כל דעבר על מנינא. נראה לפרש
 דענין קריעת ים סוף הוא שמחמת התגלות
 אלקות הים ראה ויגוס, ובזוה"ק (פ' בשלח)
 דבעתיקא תליא מילתא ואתם תחרישון לא
 תתערו מלה, וע"כ ראתה שפחה על הים וכו'.
 כי לעולם אין רוה"ק שורה על הנביאים אלא
 כפי הכנתם להישיר את הכחות הטבעיים
 שיהיו נכנעים לשכל, כמ"ש הר"ן בדרשותיו,
 אבל בים שמחמת התגלות אלקות בלי
 אתערותם נכנעו הכחות הטבעיים, כמו שהים
 ראה ויגוס, ובלשון מהר"ל שהמים הם חומריים
 ונדחה החומר מפני השכל, ע"כ הי' רוה"ק
 שורה על כולם ואפי' על השפחות שלא הי'
 אז החומר למסך מבדיל, ומזה נשאר רושם
 בלב ישראל אפי' כשהם בשפל המצב ח"ו הם
 מוכנים לקבל הארה אלקית, ומפני ההארה
 האלקית שבאה בהם אף בהיותם בשפל מצבם,
 מצד זה עצמו נדחו הכחות החומריים ושוב
 הם כלים לקבל האלקות, בקיצור שההארה
 האלקית קודמת, וזה שאמר כל דעבר בימא
 יתן, היינו דענין שקלים הוא התעוררות
 להתחיל מחדש בעבודה, והתעוררות זו באה
 מלמעלה בחסדי השי"ת אפי' לאנשים שהם
 נרדמים בהבלי הזמן קול דודי דופק על פתחי
 לבם, והשקלים הם כלים לקבל את ההתעוררות
 הלזו שתבוא לכלל מעשה שיהי' לו קיום,
 והוא כדמיון אלול קודם ר"ה שבכתבי האר"י
 ז"ל שאלול קודם תשרי הוא אתערותא דלעילא
 ברישא, דלעולם קודם אתערותא דלתתא בא
 אתערותא דלעילא לעורר שיעשו אתערותא
 דלתתא, ובכח אתערותא דלעילא שבאדר
 ישראל מכינים לבבם להיות נכונים להתחיל
 בעבודה מחדש בניסן:

הנה בזוה"ק (ריש פ' בהר) דברי שא
 צריכים לקבל עול מלכות שמים כהאי
 תורא דיהבין עלי' עול בקדמיתא, וידוע
 דקבלת עול היא יראה, דדביקות של אהבה
 אי אפשר לקרוא אותה עול, ומחמת יראה
 וקבלת עול מלכות שמים נכנעו הכחות
 הטבעיים, וזה הי' ענין הליכת ישראל במדבר
 מקום נחש שרף ועקרב לכתתא רישא דסטי"א
 כמ"ש בזוה"ק (פ' תצוה קפ"ד), והיינו שכמו
 שהאדם מכניע את כל הכחות הטבעיים לה'
 כן לעומתו נכנעים כל כחות הסטי"א בכלל
 העולם, וזה הי' ענין המנין של ישראל במדבר
 כל יוצא צבא, שכמו המלחמה הגשמית כן
 המלחמה הרוחנית, ובמה שהכניעו כחות טבעם
 נכנעו לעומתם כל כחות הטומאה, ובאמת זה
 הוא הדרך הנרצה לכל איש הבא לטהר
 שיעשה לבו כחלמיש ויכניע את כחות חומריו,
 וכמ"ש הזוה"ק הנ"ל כהאי תורא וכו', ואז
 לעומתו באה הארה אלקית למשוך לבו באהבה,
 וזה יש לו קיום, כי כל דבר הבא מצד האדם
 יש לו קיום ביותר, וכידוע מדברי הרמב"ן
 דרנח יתירה אינה מסתלקת אחר יו"ט משום
 דביד מקדשין לי, והוא בא מכח התעוררות
 האדם, וזהו נמי הרמז במשכן שיסוד המשכן
 היו האדנים מלשון אדנות שהוא עול מלכות
 שמים, ועל יסוד זה עומד המשכן שהוא אהבה
 ודביקות כמ"ש (שיה"ש ג') תוכו רצוף אהבה:
 ולפי האמור דלאדנים כל דעבר על פיקודיא
 שהוא ענין יראה ועול מלכות שמים
 ברישא ולזה יש קיום, וע"כ לא נפל דבר
 מכל כלי המשכן בידי האויבים וכאמרם ז"ל
 (סוכה מ"ה:) שעומדים לעולם ולעולמי
 עולמים, אבל יש זמנים מיוחדים שמצד מדת
 החסד מקדימין ההארה אלקית כנ"ל, וזהו
 ניסן זמן התגברות החסדים מקדימין באדר
 ההארה האלקית והשקלים הם כלים, ע"כ כל
 דעבר בימא יתן, והמשכילים אינם מסתפקין
 עצמן בזה אלא על ידי התעוררות מלמעלה
 מתעוררין מלמטה, וזה ממשיך ההארה האלקית
 עוד יותר מבראשונה ושוב יש לזה קיום:

שנת תרפיב - ע"פ - 10-10-77

לה, על זה מסיים בתוך נתיבות משפט, שעל
 זה יש משפט מיוחד מי הוא הראוי לצדקה
 זו, ולא כל הרוצה ליטול את השם יבוא
 ויטול, וזהו דינים מלפני, אם הוא ראוי אז
 היא ערבה עליו ומהדר אחריו, ואם לאו כמה
 נחשים ועקרבים שכיחין שמבלבלים את שכלן
 עד שנעשית עליו כמשא ומרחיקים אותו
 ממנה, ודינים לאחרי היא שתהא מתקיימת
 אצלו ומזינה את נפשו, והא למה זה דומה,
 למונות נעימים שצריכים לאצטומכא שמקבלת
 את המזון ומוציאה ממנו חיות, היפוך מה
 שכתוב (תהלים ק"ז) כל אוכל תתעב נפשמ
 ומקיאה אותו לחוץ:

במד"ר (פ' ל') כך התורה דינין מלפני
 ודינין מאחרי והיא באמצע, וכן
 הוא אומר באורח צדקה אהלך, התורה אומרת
 באיזה נתיב אני מהלכת אהלך בדרךך של
 עושי צדקה בתוך נתיבות משפט, התורה
 באמצע ודינין מלפני ודינין מאחרי וכו'.
 הפירוש כי לרגלי התרוממות התורה אין
 העולם כדאי לה, אלא צדקה עשה הקב"ה עם
 העולם שנתן להם את התורה, כמו צדקה
 שאין לעני חוב על העשיר אלא העשיר נתן
 לו מטוב לבבו שרוצה להשפיע, כך הוא ענין
 נתינת התורה לעולם, אך באופן זה יש לומר
 ששוב כל העולם שוים בה, מאחר שאיננה
 מפאת המקבל כמו צדקה הניתנת לכל הנצרך